

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

270

Vragen van het lid **Thieme** (PvdD) aan de ministers van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en van Justitie over *overtredingen van het Varkensbesluit*. (Ingezonden 10 augustus 2009)

1 Kent u het bericht «Overtredingen varkensbesluit vooral bij afleidingsmateriaal»?¹

2 Is het waar dat 44 van de 101 gecontroleerde varkensbedrijven niet voldeden aan de eisen van het Varkensbesluit?

3 Is het waar dat in 43 gevallen werd volstaan met een waarschuwing, hoe luidde deze waarschuwing, op welke termijn en wijze vindt er nieuwe controle plaats bij de gewaarschuwde bedrijven en zal er verbaliserend worden opgetreden wanneer deze bedrijven opnieuw in overtreding zijn?

4 Kunt u aangeven of u het onvoldoende aanwezig zijn van afleidingsmateriaal of licht in de stallen ziet als een minder ernstige overtreding, dan andere overtredingen van het Varkensbesluit? Zo ja, kunt u specifieker zijn welke delen van het Varkensbesluit wel moeten worden nageleefd wat u betreft en voor welke

delen u dat minder relevant vindt en op grond waarvan? Zo nee, op welke grond werd dan slechts gewaarschuwd?

5 Bent u bereid toe te zeggen dat gewaarschuwde bedrijven binnen 3 maanden een herhalingscontrole zullen krijgen waarbij een zero tolerance beleid zal worden gevoerd ten aanzien van recidivisme? Zo ja, kunt u specifiek aangeven waaruit dit zero tolerance beleid zal bestaan? Zo nee, waarom niet?

6 Kunt u aangeven of er andere opsporingsinstanties zijn die in geval van geconstateerde wetsovertredingen (en met name ook economische delicten) volstaan met het geven van grote aantallen waarschuwingen in vergelijkbare percentages zoals bij de controle op naleving van het Varkensbesluit? Kunt u specifiek zijn in uw antwoord en kunt u aangeven of er verschil is in dit opzicht tussen opsporingsinstanties die ressorteren onder het ministerie van Justitie en die welke ressorteren onder het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit?

7 Kent u het bericht «Varkensbesluit slecht nageleefd»² waaruit naar aanleiding van uw antwoord op mijn eerdere vragen blijkt dat het aantal overtredingen al jaren substantieel te hoog is, met name op het gebied van

gebrek aan afleidingsmateriaal, gebrek aan licht en de toepassing van roostervloeren? Kunt u aangeven wat extra voorlichting heeft opgeleverd, hoeveel extra controles zijn uitgevoerd en wat het project «Controle op eigen verzoek» heeft opgeleverd?

8 Kunt u een compleet overzicht geven van het aantal controles en het aantal en de aard van de geconstateerde overtredingen sinds de inwerkingtreding van het Varkensbesluit en kunt u de Kamer informeren hoe u de ontwikkeling in het aantal controles en het aantal overtredingen beoordeelt in relatie tot het door u gevoerde beleid?

9 Deelt u de mening dat de structurele overtreding van het Varkensbesluit wijst op sectorbreed normafwijkend gedrag, disrespect voor de wet, dieren en controle-instanties en hard moet worden aangepakt? Zo ja, op welke termijn en wijze bent u voornemens op te treden tegen de massale wetsovertreding in de varkenshouderij? Zo nee, waarom niet en welke vormen van structurele wetsovertreding op het gebied van dierenwelzijnregels vindt u nog meer acceptabel of gedoogbaar?

10 Deelt u de mening dat structurele en grootschalige wetsovertreding wijst op crimineel gedrag en bent u bereid dergelijke vormen van crimineel

gedrag te bestrijden via het invoeren van zwaardere straffen en strengere controles? Zo ja, op welke termijn en wijze? Zo nee, waarom niet?

11

Kent u het rapport «De handhaving en handhaafbaarheid van het Varkensbesluit»³ waarin onderzoeker C. Drumpt stelt dat een coöperatief handhavingsbeleid alleen effectief is indien het uiteindelijk wordt ondersteund door een consequent sanctioneringsregime, dat indien een controle-instantie voornamelijk waarschuwt en zelden sanctioneert, de geloofwaardigheid van haar optreden zal worden aangetast en dat er daarom een structurele en regelmatige controle nodig is, waarbij overtreders niet te zacht worden aangepakt en uiteindelijk de overtreding zo snel mogelijk wordt hersteld? Hoe beoordeelt u deze conclusie? Bent u bereid deze conclusie ter harte te nemen en de Algemene Inspectiedienst opdracht te geven een consequent sanctioneringsregime in te stellen? Zo ja, op welke termijn en welke wijze? Zo nee, waarom niet?

12

Bent u van oordeel dat de aanwezigheid van een ketting in een varkenshok, al dan niet omhuld met een tuinslang, voldoende afleidingsmateriaal vormt voor varkens in de zin van het varkensbesluit? Zo ja, op welke wetenschappelijke gegevens baseert u uw oordeel? Zo nee, kunt u specifiek aangeven aan welke normen het afleidingsmateriaal voor u moet voldoen?

13

Bent u van mening dat een lichtintensiteit van minder dan 40 lux wijst op een welbewuste overtreding van het Varkensbesluit en hard zou moeten worden aangepakt? Zo ja, op welke wijze wilt u voorkomen dat varkens langdurig te weinig licht hebben nu blijkt dat deze situatie al jarenlang aanwezig is op grote aantallen varkensbedrijven? Zo nee, waarom niet?

¹ AGD.nl, 6 augustus 2009
<http://www.agd.nl/1081635/Nieuws/Artikel/Overtredingen-Varkensbesluit-vooral-bij-afleidingsmateriaal.htm>

² AGD.nl, 30 januari 2008
<http://www.agd.nl/1045347/Nieuws/Artikel/Varkensbesluit-slecht-nageleefd.htm>

³ Universiteit Utrecht, maart 2003: «De handhaving en handhaafbaarheid van het

Varkensbesluit». ISBN-10: 90-5213-121-X, ISBN-13: 978-90-5213-121-4. Samenvatting online:
<http://www.uu.nl/NL/faculteiten/rebo/wetenschapinopdracht/kennispunt/publicaties/Documents/Samenvatting-Varkensbesluit032003.p df>

Antwoord

Antwoord van minister **Verburg** (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit), mede namens de minister van Justitie (ontvangen 7 oktober 2009) Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2008–2009, nr. 3673

1

Ja.

2

Het is inderdaad juist dat van de 101 gecontroleerde varkensbedrijven er 44 niet volledig voldeden aan de eisen van het Varkensbesluit. Het Varkensbesluit bevat echter om en nabij de veertig normstellingen waarop gecontroleerd wordt. Voor de 44 bedrijven die niet volledig voldeden aan de eisen van het Varkensbesluit, geldt in bijna alle gevallen dat de niet-naleving slechts één of enkele punten betrof. Dit betekent dus dat op bijna alle overige controlepunten, door deze bedrijven wel wordt voldaan aan de eisen van het Varkensbesluit.

3 en 5

Het is juist dat er in 43 gevallen een waarschuwing is gegeven. Het feit dat er een waarschuwing wordt gegeven voor bepaalde zaken, kan overigens nog steeds betekenen dat op hetzelfde bedrijf ook een proces-verbaal wordt opgemaakt at betrekking heeft op andere overtredingen. Uitgangspunt bij het opstellen van een waarschuwingsbrief is dat er altijd zo spoedig mogelijk een hercontrole plaatsvindt. De termijn voor de hercontrole is afhankelijk van de geconstateerde overtredingen en de daarvoor benodigde hersteltermijn. Het vervangen van een complete roostervloer vraagt bijvoorbeeld om praktische redenen om een langere hersteltermijn dan het aanbrengen van extra afleidingsmateriaal. In de meeste gevallen vindt de hercontrole binnen 3 maanden plaats. Indien bij hercontrole blijkt dat de veehouder nalatig is geweest in het volledig ongedaan maken van de overtredingen, zal een proces-verbaal worden opgemaakt.

4

Naleving is van belang ten aanzien van alle eisen van het Varkensbesluit. De afweging tussen een waarschuwing of een proces-verbaal wordt voornamelijk gemaakt op basis van de aard en ernst van de overtreding. Het toezichts- en opsporingsbeleid van de AID is hierbij leidend. Daarbij wordt ook meegewogen of er sprake is van recent gewijzigde regelgeving. In dat geval kan de mogelijkheid worden geboden om door middel van het doen van de benodigde aanpassingen alsnog aan de regelgeving te voldoen. In de meeste gevallen waaraan in het bewuste artikel uit vraag 1 wordt gerefereerd, was de niet-naleving niet zodanig ernstig dat hiervoor direct een proces-verbaal voor moest worden opgemaakt. In 43 gevallen van niet-naleving kon worden volstaan met een waarschuwing. In drie gevallen was de niet-naleving zodanig ernstig dat hiervoor direct een proces-verbaal is opgemaakt, zonder eerst een waarschuwing te geven.

6

Iedere inspectiedienst ontwikkelt een beleid dat onder meer is afgestemd op zaken als de omvang van het werkveld en de aard van de mogelijke overtredingen. Ten aanzien van het Varkensbesluit is ook een dergelijk beleid opgesteld. In dit beleid is onder meer een afwegingskader opgenomen voor het beoordelen van de ernst van door de AID geconstateerde overtredingen van het Varkensbesluit. Aan de hand van dit afwegingskader wordt bepaald of als reactie op de overtreding in eerste instantie kan worden volstaan met een waarschuwing, of dat er direct een proces-verbaal moet worden opgemaakt. Het aantal waarschuwingen in relatie tot het aantal geconstateerde overtredingen zegt daarmee iets over de ernst en omvang van de overtredingen. Het toezichts- en opsporingsbeleid voor het Varkensbesluit is recentelijk opnieuw vastgesteld. Een en ander is geschied in overleg met het Openbaar Ministerie.

7

Ja, ik ken het bericht. De afgelopen jaren is, naast de uitvoering van reguliere controles op het Varkensbesluit, vooral inzet gepleegd op het gebied van voorlichting en

handhavingscommunicatie. Dit had tot doel om de bewustwording bij varkenshouders ten aanzien van de welzijnsbepalingen te vergroten en onbekendheid daarmee weg te nemen. Door middel van persberichten en artikelen werden varkenshouders gewezen op de eisen van het Varkensbesluit en de controles daarop. Verder is er in 2007 een informatiefolder verspreid met betrekking tot het gebruik van afleidingsmateriaal. Ook het door u genoemde project «Controle op eigen verzoek» dat in het Land van Cuijk heeft plaatsgevonden dient in dit kader te worden gezien. Hoewel de aard van de binnen het project geconstateerde overtredingen minder ernstig was dan bij reguliere controles, lijkt in dit geval de inzet van compliance assistance niet direct tot hogere naleving te leiden. Het feit dat ondanks de sterke inzet op voorlichting en handhavingscommunicatie, de naleving al enkele jaren niet op het gewenste niveau is, heeft geleid tot het besluit om dit jaar nog strenger te gaan handhaven.

8

Er is in de afgelopen jaren uitgebreid gecommuniceerd over de uitgevoerde controles op de naleving van het Varkensbesluit en de resultaten daarvan in de vorm van persberichten, rapportages en antwoorden op Kamervragen. Hiervoor verwijs ik u onder andere naar de persberichten op de AID website van 15 maart 2002 (<http://www.aid.nl/AIDNIEUWS0025>) en 7 oktober 2004 (<http://www.aid.nl/AIDNIEUWS205.htm>) waarin de resultaten van de controles in 2000 tot en met 2002 worden weergegeven, inclusief bijbehorende rapportages. Voor de daaropvolgende jaren verwijs ik u naar de antwoorden die ik heb gegeven op de door u gestelde vragen over de controle van varkensstallen op verzoek, ingezonden op 7 december 2007 (Aanhangsel Handelingen II 2007/08, nr. 1151). Verder geeft onderstaande tabel inzicht in het aantal controles en het aantal geconstateerde overtredingen voor de controles die in 2007 en 2008 zijn uitgevoerd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de controleresultaten in het kader van regulier toezicht en de resultaten van de controles die uitgevoerd zijn in het kader van het project «Controle op

eigen verzoek» in het Land van Cuijk. In 2007 en 2008 is, evenals in 2004 en 2005, geen aselechte steekproef uitgevoerd. De controleresultaten van deze jaren geven daarom geen representatief beeld van de naleving van het Varkensbesluit voor de gehele sector. In 2009 wordt wel weer een aselechte steekproef uitgevoerd op basis waarvan uitspraken kunnen worden gedaan over de naleving binnen de gehele varkenssector.

Tabel Resultaten selecte controles Varkensbesluit in 2007 en 2008

	Controles	Akkoord	Afwijking	Naleving
Reguliere controles 2007 en 2008	342	229	113	67%
Project Land van Cuijk	51	33	18	65%
Totaal	393	262	131	67%

9 en 10

Van de bepalingen uit het Varkensbesluit zijn de afgelopen jaren vier elementen onvoldoende nageleefd. Het niet naleven van deze normstellingen kan verschillende oorzaken hebben, zoals bijvoorbeeld onbekendheid met het principe van doelvoorschriften of het puur praktische gegeven dat een deel van de vloer van de stal is versleten, terwijl de rest van de vloer nog voldoet aan de eisen.

Ik kan dan ook niet spreken van crimineel gedrag of grootschalige overtreding van de normen, en deel uw mening daarom niet. Wel ben ik samen met de sector bezig te bezien hoe de naleving van de bewuste bepalingen toch verbeterd kan worden. Daarbij kan onder andere gedacht worden aan een positieve lijst van geschikte afleidingsmaterialen om de eventueel nog aanwezige onduidelijkheid weg te nemen.

11

Ik ben bekend met dit rapport en ik kan u melden dat de werkwijze van de AID niet afwijkt van de adviezen die in dit rapport zijn opgenomen.

12

Ik verwijs u naar mijn eerdere beantwoording van deze vraag, te vinden in Aanhangsel Handelingen II 2006/2007, nr. 2355 en Aanhangsel Handelingen II 2007/2008, nr. 428.

13

Veertig lux aan lichtintensiteit is een eis, afkomstig uit de Europese richtlijn die toeziet op het welzijn van varkens, en is opgenomen in artikel 10 van het Varkensbesluit. Op naleving van deze eis wordt dan ook gecontroleerd en gehandhaafd.